

CELÝ ŽIVOT PÁNU!

Toník.

Tonda byl kluk jako cvalík. Však také toho sněd! „Hochu, budu musít pozvat strýčka Svor-mu, aby tu tvoji chleběrničku zazdil“, říkala zpola žertem, zpola starostlivě Toníkova maminka, když její sedmičletý synek pořád byl při dobré chuti. „Jé, maminko kdepak, to byste si asi roz-myslila, když bych měl v ústech cihly! Kdopak by s Vámi potom zpíval písničky, co?“, bývala Toníkova veselá odpověď. Maminka se usmála a v duchu raději si řekla, že sama se už nějak odbude, aby Toník měl o krajíček více.

Ve světničce chudé vdovy Kutilky nebylo nad-bytku od té doby, kdy smrt sklátila do hrobu živitele rodiny v mladém věku. Dlouho stonal a nemoc rozprášila všechny úspory. Pak zůstala žena, tříleté dítě a dluh. Byl to úporný souboj se životem, do něhož se pustila Kutilka, když s uszlzeným zrakem vrátila se od manželova hrobu. Ale nepodlehla! Byla to žena statečná, plná víry v Boha. Vždyť sotva zatlačila svému muži oči, popadla do náručí své dítě a spěchala do kostela před svatostánek. „Pane, buď mu otcem a mně buď posilou!“, opakovala s důvěrou, která pro-niká nebesa. A Bůh ji slyšel! On přece vždycky slyší prosby vdov a lkání sirotek.

Dnes už tomu jsou celá čtyři léta. Tolik věcí

za tuto dobu se stalo ve světě a noviny psaly jako o hrdinství. A třebaš byly to věci, jež v knize života byly poznamenány jako zlo a hřích pro den velikého zodpovídání na soudu Božím. Jsou však hrdinství, o kterých neví svět, ale ví o nich Bůh. Taková byla ona čtyři léta Kutilčina vdovství. Řekla si, že chce býti poctivá, že zaplatí dluh a při tom, že se bude mateřsky starat o Toníka, který jí věrnou podobou připomínal milovaného manžela. A Kutilka to provedla. Pracovala, šetrila a splácela. Bůh jí žehnal. Kdekdo chválil její práci a mnohdy - zvláště hospodyně - jí přilepšily, aby měla pro synka.

Byl to pro Kutilku opravdu svátek, když nesla poslední splátku. Teď začne strádat pro Toníka! „Však už začal chodit do školy a potřebuje nového obleku!“, tak uvažovalo mateřské srdce. Co na tom, že ona sama už léta chodí v jedněch šatech, které mají věru příliš mnoho záplat! Ještě rok vydrží - a pak už s pomocí Boží bude lépe!

Ano, s pomocí Boží! Kutilka začínala vlastně nové období života. Řekla si, že s Toníkem půjde na pouť k Panně Marii na Svatou Horu. Bylo to od nich dobré čtyři hodiny pěšky. Mohla jet vlakem, ale škoda korunek za dráhu, a potom - Kutilka s Toníkem chtěla vykonat opravdovou pouť! Aby Pán Bůh jim pomáhal! A to musí stát nějakou námahu, musí to být oběť! Trochu se rozmýšlela, zda nožky sedmiletého chlapce to vy-

drží, ale pak si řekla, že v nejhorším případě vezme Toníka na záda. Však její bedra uvykla již na těžší břemena nežli je její milovaný Tonda.

A tak se vydali na cestu, maminka a synek. Sami dva - bez procesí! A přece to byla opravdová pouť! Když šli lesem nebo po tichých polních cestách, zpívali si mariánskou píseň. A jak jim to šlo! Kutilka měla krásný hlas a Toník ho zdědil po mamince. Hoch měl paměť jako břitvu, jak říkával žertovně pan řídící. Sloka za slokou řinula se z dětského hrdélka. I švitořící ptáčky na chvíli ustávali ve zpěvu, jako by se překvapeně tázali, kdo jim tu chce přebrat jejich úkol. Ale pak jakoby rozradostnění, že dole pod nimi zpívá si hodná maminka a její Toník - dali se do nového hlaholu: „Tím líp, tím líp! Kdo-pak víc, kdopak víc?”

Toník byl na pouti po prvé. Statně cupal po celou cestu a na únavu neměl kdy ani myslit. Pane Bože, kolik je to věcí, kterých jeho oči ještě ani jednou neviděly! A což teprve na Svaté Hoře! Toník ani nedýchal -. To je krása! Dětské oči se zvětšily jako by chtěly do sebe pobrat všechno kolem sebe - a nestačily na to. - A těch lidí! Kde se tu najednou vzali - vždyť oni šli sami dva!

„Maminko, to jsme asi ▼ nebi, vidíte?!”, konečně se zmohl Toník na projev údivu, jenž naplňoval jeho srdéčko.

Maminka se pousmála, chtěla něco říci, ale v tom u sakristie zazněl zvonek a varhany spustily jako když . . . Toník honem v mysli hledal přirovnání - chtěl si v duchu říci: „Jako když u stráneckého mlýna hučí splav!“ - ale pak si pomyslí, že na tohle by nestačilo ani deset splavů.

„Toníčku, teď začne mše svatá! Dej pozor, zač se při ní budeš modlit, to ti jistě Matička svatohorská u Pána Boha vyprosí“, šeptala maminka do synkova ucha.

Toník povystoupil na špičky, aby dobře viděl. Ze sakristie vycházeli po dvou chlapci v bílé rochetce a červené komži.

„Jé, maminko, tady mají malé velebné pány“, chytil Toník prudce mamčin rukáv.

„Kdepak, Toníčku, to nejsou kněží, to jsou chlapci jako ty a říká se jim ministranti! Vidíš, teprve teď jde za nimi velebný pán!“, šeptem vysvětlovala maminka.

Pro sedmiletého Toníka tohle bylo jako nový objev. A nebylo také divu! Jejich vesnička patřila už několik let mezi ubohé osady, kde nebylo kněze, jen jednou za týden v neděli přijížděl sem někdo ze sousedních duchovních správců, aby stránečtí měli aspoň mši svatou. Arciť za takových poměrů nikdo z výpomocných kněží nemohl se věnovat oširelé osadě, jak by toho bylo třeba. Leckde to bylo znát. A tak ve Stráních neměli již po léta kloudného ministranta. Komže a rochetty odpočívaly v kostelní skříni

na chodbě opuštěné fary - a to, co kdysi bývalo vytouženým snem stráneckých kluků, převzal starý Vycudílek, který si ještě tak trochu zapamatoval z mládí, jak se přisluhuje knězi u oltáře. Toníkovi ani zdaleka nepřišlo na mysl, že by někdo jiný směl ministrovat. Ano, i na Svaté Hoře s jistotou čekal, že před velebným pánem bude kráčet ne sice jejich stránecký, nýbrž nějaký jinačí, avšak přece jen - pan Vycudílek. A zatím! Zde ministrují hoši jako on, Toník! No, oč pak je starší tamhle ten s kudrnatými vlasy?! Ať je mu devět! A jemu, Toníkovi je sedm - dva roky sem, dva roky tam - ostatně, kdo ví, jestli by ho Toník nepředhonal v běhu, a kamenem by asi také uměl lépe házet a což teprve hvízdát na dva prsty! Panečku, kdyby tak Tonda spustil, to by se asi ten kudrnáček polekal! V Toníkově hlavě rojí se myšlenky jako včely.

„A což bych také nemohl ministrovat? Jejda, to by Jirka Patalů koukal, až by mne viděl, jak mi to sluší a Verunka Ptáčková by mi musila uháčkovat k té košilce právě takové krajky jako mají zde na Svaté Hoře! Však jsem Verunce tuhle pomohl sbírat šišky v lese a dal bych jí to zrcátko, co mi prodal za dvacet kuliček Lojza Nedělků.”

Toník náhle sebou trhl. Vždyť je na mši svaté a nač všechno myslí! Má se modlit k Pánu Bohu - ale cožpak neměl by i Pán Bůh radost - z Tondy ministranta? A jak to řekla maminka?

Zač se při mši svaté budeš modlit, to ti jistě Matička svatohorská u Pána Boha vyprosí Toníkovy ruce sepjaly se pevněji a oči spočinuly na milostné sošce Panny Marie: „Matičko, maminka povídala, že mne vyslyšíš, chci být ministrantem! Podívej se, moje maminka nikdy nelže - tak když to řekla, musíš mne, Matičko, vyslyšet!”

Na kůru varhaník vytáhl jemné rejstříky a ševel tiché hry vznáší se posvátnou prostorou. Toníkovi se zdá, že je to šepot Matičky: „To víš, Toníčku, budeš ministrantem, budeš, jen ve mne důvěřuj! Já to zařídím!”

Varhany hrají tak ztlumeně a sladce, že od oltáře je slyšet hlas kněze sloužícího tichou mši svatou. Teď zaznělo jeho: „Per omnia saecula saeculorum!” a hned na to hoši ministranti, jako kdyby chtěli využítí příležitosti ukázat, co dovedou, odpovídají zvucným „Amen.” A zase velebný pán: „Dominus vobiscum.” A zdola od stupňů oltáře letí zvonivé a radostné „Et cum spiritu tuo.” „Sursum corda!” - „Habemus ad Dominum” „Gratias agamus Domino Deo nostro” - „Dignum et justum est.” Tak to jde krásně a slavnostně ráz na ráz - střídavě hned kněz, hned hoši v rochetkách a komžích. Nejjistěji zní hlásek malého kudrnáče. Toníkovi je najednou úzko.

„Maminko, prosím Vás, jaká je to řeč - to přece není česky?”, sklání se synek k matce.

„No ovšem, Toníčku! Mše svatá se slouží latinsky“, vysvětluje maminka.

Latinsky! Toníkovi se zdá, jako by něčí pěst rdousila mu dech v hrdle. Tak tedy ministranti musí umět latinsky. Vida, tolikrát byl už na mši svaté a nikdy si toho nevšiml. Inu, ovšem, teď si vzpomíná, u nich ve Stráních pan Vycudílek při mši svaté nic neříká, jenom konvičky přinese a tu velkou knihu nosí - to asi velebný pán si to odříká sám - ale pak pan Vycudílek není žádný pořádný ministrant a on, Tonda, chtěl by být opravdickým ministrantem, takovým, jako je ten kudrnatý hoch . . . Slyšíš, Toníku, jeho hlásek? Vidiš, mluví s velebným pánem latinsky!! Před chvílí sis myslil, že dovedeš víc než on. Cožpak házet kamením a pískat na dva prsty, to dovede kdekdo - ale latinsky, la-tin-sky, . . .!!! To dovede on, ale nedovedeš to ty!”

Toníkovi se zdálo, že všechno kolem něho se mu směje: „Podívej se na Tondu! Haha, chtěl by být ministrantem a nedovede latinsky!” I varhany přestaly v sladkém šepotu a spustily novou sloku mešní písně.

Toníkovi bylo do pláče. Bylo mu asi jako loni na podzim, když si udělal krásného draka a najednou přetrhl se motouz a drak unášen větrem ten tam! Tak podobně se mu zdálo, že mizí v neznámé dálce kratičký sen jeho touhy: stát se ministrantem!

Věřící dozpívali, blíží se k proměňování. Na kruchtě zase šeptá tichounká melodie, ale ještě krásněji a sladší než pryč. Věru, zlaté prsty, které dnes hladí mluvící klávesy. Toníkuv zrak znovu se stáčí k milostné sošce a v jeho duši opět se ozývá konejšivý hlas: „To víš, Toníčku, budeš ministrantem, budeš, jen ve mne důvěřuj, já to zařídím!”

Toníkovo nitro začíná se uklidňovat. Cožpak maminka neříkala, že Panna Maria mu vyprosí, zač dnes se bude modlit? A maminka má přece vždycky pravdu! Ano, musí se modlit, vroucně, upřímně modlit a vymodlí i tu latinu i ministrování. Ostatně, vždyť i ten kudrnáček od malička latinsky neuměl! Jejda, - Toník se musil sám tomu zasmát - aby tak někdo od malička mluvil latinsky! U Vávrů mají v peřince malého Pepíčka a ten nedovede říci ani „křen” - jenom má pusinku pořád usliněnou a pořád jen chce dudlíka - a kdepak by mluvil latinsky! Ani česky to nedovede! Toníkova hloubavá hlava zakousla se do rozumování a už nepovolí. A že by se Pán Bůh pro to na něj zlobil? Ach ne, vždyť všechny tyto jeho myšlenky hledají cestičku k Božímu oltáři.

Když tedy nikdo od malička neumí latinsky, pak se tomu teprve musí od někoho naučit! A což Toník by se latinsky nenaučil?! Hm, naučil se od Vaška Brabencovic dělat stojku a od Ferdy Podolouckých plavat na bok v Rajčáku -

naučí se od někoho i latinsky. Od někoho?! Kdo ale je to ten někdo?!!

Toník probírá všechny stráněcké starší kamarády, ale u každého musí říci „Ne!”

Tady je ten oříšek! Matičko, pomoz! Což neříkají o Tobě, že tady na Svaté Hoře děláš divy a vyslýcháš prosby?! Toníkovy ruce jsou opět pevně sepjaty a oči důvěryplně upřeny na nebeskou Královnu.

Mše svatá se chýlí ke konci. Že by se maminka mýlila? Ne, to není možno! Toníku, důvěřuj, důvěřuj! Matičko, maminka to řekla! Pomoz!

Velebný pán pronášel právě: „Ite missa est!” a ve sboru ministrantu kudrnáčkův hlásek zazvonil: „Deo gratias!”, když Toníkovy sepjaté ruce náhle radostně se rozletěly, ihned v zápětí jejich dlaně o sebe zvučně zatleskaly. Štěstí, že varhaník vytáhl rejstřík fortissimo, a slavnostní hudební závěr úplně přehlušil tento projev Toníkovy duše, která nejraději celému světu by chtěla říci jen tři krátká slůvka: „Už to mám!” Ani maminka si toho příliš nevšimla - kdo ví, zda by to Toník neodnesl káravým šfuchancem. A když za chvíli se podívala na Tonička, spočívaly jeho oči vděčně na Panně Marii. V maminčině srdci rozlil se teplý pocit mateřské lásky - vždyť to je její zlatý Toník, její jediné štěstí na zemi . . .!! „Matičko svatohorská, chraň mi toto dítě a dej, ať Tobě v životě udělá velikou radost . . .!”

Příští neděli po mši svaté zvěstoval borovnický pan kaplan stráneckým radostnou novinku: Do Strání nastěhuje se kněz pensista, který bude mít denně mši svatou. Nejedné stařence se při této zvěsti blahem zarosily oči. „Aby ho Pán Bůh pozdravil!“, šeptala bezzubá ústa a přidala vděčný Otčenáš za velebného pána, který si vzpomněl na ubohé Stráně.

Vpředu u mřížek do Toníka jako kdyby vjela elektrická jiskra. „Jejda, každý den mše svatá! To bude potřeba ministranta a pan Vycudílek ve všední den nemůže! Toníku, nejvyšší čas, abys přiložil ruku k dílu!”

Po mši svaté Toník dlouho klečel před sochou Panny Marie s Ježíškem. „Matičko, nejkrásnější pomněnky Ti přinesu, když to dobře dopadne. Víš, mám strach, srdéčko mi klepe jako kladívko - ale když Ty se přimluvíš u Jezulátka, nic zlého se mi nestane!” Ještě jeden důvěryplný pohled a konečně Toník odchází z kostela.

Ale kam to má namířeno?! K Černému lesu! Toníku, což nevíš, že bydlíš na opačné straně?! Ó, Toník to dobře ví, ale dnes domů nejde. Vždyť to by jinak pelášil! - Teď jde jen co noha mine - s hlavou jako by cent v ní nesl. Již stojí na pokraji Černého lesa a uhýbá pěšinou v levo — tudy kdo nemusil, nechodil. Vedla k osamělé chalupě, ve které již po léta přebýval vysloužilý lesní Outrata.

Byl to zvláštní člověk - říkali, že to s ním

není v pořádku. Ani nikdo dobře nevěděl, odkud sem přišel. Starší lidé ve Stráních jen pama- tovali, že kdysi - už hezky dávno - nastěhoval se do opuštěné chalupy zamračený škarohlíd s je- žatými vousisky, který na nikoho kale nepro- mluvil. Jen co musil - a to ještě bylo, jako když nenamazaný hřídel skřípe. Všechno si dělal sám, vařil i pral a s nikým neudržíval bližších styků. Stránečtí si zvykli na podivína, kterému říkali Ondatra a maminky měly v tomto jméně účinný prostředek, jak utišit hrdélka svých malých kři- klounů. Stačilo pohrozit starým Ondatrou a děti uznaly, že bude nejlépe pěkně ztichnout.

Břízky podél pěšiny k chalupě v Černém lese třepotavě vrtěly lístky svých haluzí, když v je- jich stínu váhavě kráčel Toník. Jakoby mu říkaly: „Chlapče, kam to jdeš?! Co tě to jen napadlo?! Víš, kdo je to O n d a t r a?“

Ale Toník stanul již u vrátek. Pravou rukou udělal kříž - a vrátka vrzla. Skoro v téže chvíli ve dveřích chalupy zjevila se hřmotná postava, nesoucí prázdnou konev na vodu.

Toníkovi se zachvěla kolena. Chvíli bylo ticho - jenom dva páry očí se vzájemně měří. Hochovi blesklo hlavou, co slyšel o hadech, kteří napřed svou kořist ochromí pronikavým zrakem. Ale pak mu zase přeběhlo myslí, že Matička Boží jej neopustí. Což nedostal ten nápad na Svaté Hoře, když se modlil před milostnou soškou?! Panna Maria mu jej vlastně vnukla - Ona jej

přivedla na tuto myšlenku - musí s tím ven! Teď přece nemůže zbaběle utéci, když už je u samého cíle!!

„Co tu chceš, skrčku?!“, naježily se vousy lesníkovy.

„Prosím Vás, pane Outrata, jednou kluci o Vás povídali, že jste prý moc dobře uměl mysliveckou latinu. Tak jsem přišel, abyste mne ji naučil.“

Na Outratově čele naskočily dvě hluboké vrásky, které nevěstily nic dobrého. Kostnatá pravice hrábla po Toníkově uchu a tahala a tahala, až Toník bolestí pištěl.

„Tak vidíš, ty uličníku, už mluvíš latinsky! A teď utíkej, sic ti obě uši utrhám.“

Do Toníka jako by vjelo sebevědomí cti. Ne, neuteče! Vždyť to myslí vážně! A kdo ví, zda takhle přece jen ta latina nevtlouká se do hlavy?! Však Toník něco vydrží! A pan Outrata musí poznat, že Toník není žádný uličník, naopak, že chce být hodný chlapec. Kdepak uličník a ministrant!!!

Tak co, potáhneš, kluku?!, rozkřikl se starý nevrlý mrzout a jeho pravice znovu pokládá konev, aby dala neodbytnému chlapci na pamětnou.

Ale Toník se nehýbe. Veliké jeho oči, lemované jemnými brvami, na kterých se zachytily dvě bohaté slzy, upírají se nevinně na rozlobeného starocha a svým úchvatným klidem jej pomalu odzbrojují.

„Pane Outrato, chci být ministratem, prosím Vás, naučte mne latinsky! Nechci to zadarmo! Budu Vám pomáhat, na koupi budu Vám chodit, vody Vám denně nanosím!” - a tu již hbitý klouček se chápe konve, běží k blízké studánce, nabírá křišťálové vody a přináší překvapenému starci . . .

Outrata hledí užasle na dítě - a najednou pláče . . .!! Slzy jako hrachy kutálí se po vysedlých lících a zdá se, jako by smývaly z této osmahlé tváře všechnu podmračenost a hrůzu.

„Jak Ti říkají, hošíčku?”

Kdyby chlapec neviděl pohybovat se vousaté rty, nikdy by nevěřil, že se to táže Outrata; tak mile to znělo.

„Neboj se mne již! Jak Ti říkají?”, znovu zní otázka.

„Toník.”

„Ach Toník, Toníček - to drahé jméno!”
A z očí lesníkových vytryskly nové proudy slzí.

Hoch se díval nechápavě na Outratu. Dětská duše setřásla úplně všechen strach, naopak vy-
ciťovala, že tady ten obávaný staroch trpí.

„Pojď dovnitř, něco ti ukáži.”

Toník je první návštěva v tajemném příbytku. Lesník jde ke skříni a přináší dvě fotografie.

„Vidíš, tohle je obrázek mého synka. Toníček se jmenoval jako ty a zemřel mi, když mu bylo sedm let. A tohle je Toníčková dobrá maminka, která se nad jeho úmrtím trápila a dva měsíce

za ním odešla na věčnost. Zůstal jsem jen já sám. - Milý hochu, život je tvrdý a lidé jsou zlí, bez soucitu, vypočítavci - a tak ve svém bolu stal jsem se samotářem, který v této lesní tišině chtěl nalézt zapomenutí. Ale dnes, Toníčku, stal se se mnou zázrak. Veliký zázrak!"

Toník cítí, že pan Outrata je vlastně nešťastný člověk. „Budu se za Vás modlit i za Toníčka a jeho maminku! Ale, prosím Vás, naučíte mne latinsky? Víte, já bych chtěl svou maminku překvapit, vždyť také nemám nikoho než ji . . ."

„Toníčku budeš umět latinsky, o to se už postarám! A teď počkej na mne chvíli, ustrojím se a dovedeš mne ke své mamince!"

*

V tu neděli před polednem ve stráneckých chalupách za kořenáči s myrtami a muškáty vyskakovaly zvědavé hlavy jako hříbky v lese po dešti.

„Podívejte se, Toník Kutilův jde se starým Ondatrou!" „Nešťastný chlapec, ten bude nebohý!" - „Ale kam jdou?" - „Ke Kutilům!" - „No toto!? To mi nejde do hlavy!"

Ba věru nešlo to do stráneckých hlav a nejméně do hlavy Toníkovy maminky, když spatřila podivnou dvojici. Chudinka, nejdříve se lekla, až se jí dech v prsou zastavil. „Že ten Tonda panu Outratovi něco vyvedl! Pán Bůh s námi

a zlé pryč!”, pokřižovala se, když kroky se ozvaly na zápraží.

Toník musil zůstat na chodbě, pan Outrata chtěl promluvit s Kutilkou soukromně ve světnici. Vyložil užaslé Toníkově mamince, co se stalo.

„Vašeho synka mi poslal Pán Bůh! Poznal jsem najednou, že moje dosavadní jednání není správné. Na bolest, jež mne stihla v životě, nezapomenu v zachmuřeném samotářství, nýbrž v obětavé dobročinnosti. Toník a Vy, paní Kutilová, máte první ji zakusiti. Zdá se mi, že Toník se dobře učí. Zeptám se na něj ve škole a dá-li Pán Bůh a nebude-li nic namítat, až vychozí obecnou školu, dám jej na svůj náklad studovat. A Vy, paní Kutilová, byste mi mohla vésti domácnost, beztoho můj příbytek již dávno potřebuje pilných rukou, které by jej daly do pořádku. Jestli se s pomocí Boží dočkám, až chlapec dospěje, budu v něm vidět náhradu za svého syna - vždyť to byl také Toníček!” To už zase hlas lesníkův lámal se v utajovaných slzách.

Maminka Toníkova nebyla schopna slova. I z jejích očí kanuly slzy. Byly to slzy vděčnosti k dobrotivému Bohu a k tomu, jehož Bůh použil jako svého nástroje. Sehnula se a než pan lesní se nadál, políbila mu ruku.

Toník na chodbě byl jako na trní. Přeslapoval a uši natahoval jako zajíc na pasci.

Ale hovoru nerozuměl. Ve světnici mluvili tlumeně.

Konečně mohl vstoupit. Maminka jej vzala něžně za rameno a pravila: „Toníčku, polib panu Outratovi ruce - je to tvůj veliký dobrodinec!”

Toník chystal se vyplniti matčin rozkaz, ale než se nadál, octl se v lesníkově náručí a na svém čele ucítil pichlavá vousiska, mezi nimiž však proskočil vroucí polibek, provázený něžnými slovy: „Toníčku můj drahý!”

S Toníčkem se točil svět. Tak málo tomu všemu rozuměl, co se s ním a s panem Outratou děje. Jen jedno mu bylo jasné, že ještě pořád neumí latinsky. Na to nesmí zapomenout!

„A prosím Vás, pane Outrata, co bude s tou latinou?”

Lesní se chutě zasmál: „Ale ovšem, budeš ji umět, jako když bičem praská - arcif ne tu mysliveckou, nýbrž tu pravou ministrantskou latinu. Jen počkej, Toníčku, všechno zařídím!”

*

Příští neděli stránecké zvony zvonily po prvé na uvítanou Páteru Vilémovi, který po dlouholeté katechetské činnosti chtěl své zbývající síly věnovati duším malé stránecké farnosti. Byl to usměvavý velebný pán. Od dětí, mezi nimiž působil, naučil se rozzářenému pohledu, který dovedl chytit dětské srdce. Asi jako když se rozezvučí

dva stejně naladěné hudební nástroje. Toník mohl na něm oči nechat. Ani si nevšiml, že dnes je mezi věřícími i pan lesní, pěkně oholený a celý jakoby omládlý. Teprve po mši svaté si to uvědomil, když spatřil před sakristií pana Outratu s novým velebným pánem. Pan lesní zakýval na Toníka.

„Tak ty chceš ministrovat, Toníčku?!“, pohládl měkce chlapcovu hlavu velebný pán. „Vidíš, to je pěkné! Právě jsem uvažoval, kde seženu ministranta.“

„Ale, velebný pane, já nedovedu latinsky!“, zajíkal se Toník.

„To nevadí, Toníčku! Taková bystrá hlava, jako je tvoje, brzy se naučí ministranci. Až se sem nadobro nastěhuji a usadím, několikrát ke mně přijdeš a já tě tomu naučím!“

Toník byl by nejraději zobjímal všechny lidi na světě. Ale před velebným pánem nesmí vyvést žádnou hloupost, uctivě se sklonil, políbil knězi ruku a řekl: „Zaplať Pán Bůh!“ Bylo to tak radostné, jako když skřivánek prvně zpívá.

„A teď k mamince! Ta bude koukat, až jí to povím!“

*

A Tonda ministroval. Rok, dva roky, nejdříve jako stránecký školák, pak jako student, když býval doma o prázdninách a potom, potom . . .

Ano, skutečně je to pravda, potom jako bohoslovec semináře.

Jak mu to slušelo - pěkně urostlý jako sosna v černé klerice s fialovým cingulem!

Maminku polily slzy radosti, kdykoliv se na něj zadívala, a pan lesní Outrata v první lavici i při modlitbě spokojeně si přejížděl šedý knír, jako by si říkal: „To je můj Toník!“ A také byl! Miloval jej jako syna a jen se už těšil na primici.

„Hochu, dej Pán Bůh, abych se toho dočkal!“

„Ale tatínku“, Toník už dávno tímto jménem splácel lesnímu otcovskou péči - „dočkáte se, vždyť jste jako ze železa. Takový silák.“ A teď Toník šibalsky se usmál a řekl: „Víte, tatínku, že mne ještě dodnes bolí ucho ode dne, kdy mne vaše pravice učila latinsky?“

Outrata se srdečně zasmál. - „No, a nebylo to účinné?“

„Ba věru, tatínku, dnes bych mohl učit jiné“, poznamenal skromně bohoslovec, který vždy míval nejlepší známky.

„Toníčku, беру tě za slovo! Brzy budeš vysvěcen na kněze. Mám k tobě prosbu: Udělej mi radost a dovol mi, abych mohl být tvým ministrantem při mši svaté. - Půjde mi to sice už těžko do hlavy, ale nepovolím, dokud ministranci nebudu umět. Tak hochu, teď můžeš mi tu první lekci latiny oplatit, ale jen dej pozor, ať mi uši neutrhneš. Ještě jich budu potřebovat

na tvá kázání!" zažertoval pan lesní v dobré náladě.

Hned téhož dne na odlehlém místě v Černém lese, kde posvátné ticho přerušily jen perutě divokých holubů, začal Toník trpělivě předříkávat starému lesníkovi jednotlivé odpovědi ministrance. Pro neohebný jazyk a slabší již paměť byl to perný oříšek, - ale to by nebyl houževnatý lesník Outrata, aby jej nerozlouskl. Jen tak někdy - zvláště když se učil „Suscipiat" - žertovně si povzdechl: „Víš Toníku, uši sice mám obě a celé, ale jazyk si asi překousnu." Leč pšle láme železo. Když Toník odjížděl do semináře ze svých posledních velikonočních prázdnin, pan lesní dovedl nejen bezvadně ministranci říkat, nýbrž naučil se i českému překladu jednotlivých vět.

A jak vzorně dovedl přisluhovat! Však to také bylo zkoušek a cvičení v prostranné Outratově místnosti, kde stoly vedle sebe postavené tvořily oltář, u něhož nastávající Páter Antonín opakoval si obřady mše svaté a jeho ministrant vážně mu byl nápomocen.

Když Toník odjel, starý Outrata denně si předříkával ministranci, aby ji nezapomněl.

„Matko Kutilko, to nám to bude slušet! Jářku, že Vám oči z důlků vylezou a budeme je musít Vám kladívkem zpátky zatlouci jako hřebíky", smával se pan Outrata, když hovořil s Toníkovou maminkou.

„Ba ne, pane lesní!", říkala na to měkce

prostá žena, „spíše se ty oči utopí v slzách vděčné radosti!“, a při tom pohlédla mu tak uznale do tváře, že celá její osoba vyjadřovala nekonečné díky za vše, co Outrata pro Toníka vykonal.

„No, no! Tak je budeme musit vylovit!“, zněla bodrá odpověď, která chtěla zabránit dalším připomínkám jeho zásluh.

„Zlatý člověk!“, šeptávala maminka Kutilová. „Aby mu to Pán Bůh vynahradil!“

Nikdy s věže stráneckého kostelíku nezněly zvony tak slavnostně, jako v první červencovou neděli. Mladičký Páter Antonín měl primici. Průvod vyšel z Černého lesa z lesníkovy domku, který byl k nepoznání ozdoben. Vždyť otec Outrata provází dnes k oltáři syna - svého Toníčka!

Celé Stráně i okolní vesnice byly na nohou. Když průvod krácel po lesní cestě, břízy volaly na družičky v bílých šatech: „Sestřičky, - děvušky, vidíte, to je krásné být čisté jako sníh!“ Ale jakmile uprostřed květinového velikého věnce spatřily Pátera Antonína v černé klerice s myrtovým věnečkem na ruce, a za ním viděly maminku Kutilku a svého vousatého souseda, jemuž zářily oči jako dvě jiskry, tu umlkly v hlubokém radostném pohnutí - jejich haluze šeptaly modlitbu k Nejvyššímu. Ano břízy dovedou se modlit, vždyť se tomu každoročně učí u božítelových oltářů . . .

Po nadšeném kázání seminářského pana rektora na prostranství před stráneckým kostelíkem začíná Páter Antonín první mši svatou. Před oltářem klečívá maminka a pan lesník. Jak jsou šťastní. Oba nejvyšší mírou, ale každý svým způsobem. Maminka prožívá tichou radost, která jí nedává ani promluvit. Nemá slov, jimiž by vyjádřila, co cítí. V srdci starého lesáka to vypadá jinak. Jako by jej netížilo téměř osm křížků. Radostí omládl a chtěl by to z plných plic vyzpívat všem lesům a kopcům, že on, František Outrata, přece nežil nadarmo, že v této chvíli Církvi Boží i milované vlasti dává kněze, na jehož budoucí dráhu možno pohlížeti s největšími nadějemi.

Škoda, že Outratova ústa nemohou se dnes nahlas zaměstnati. Toníčkově na primici přijelo bezmála pět semináře - tak ho měli rádi jeho mladí kolegové. Ano, je to krásná podívaná, jak všechno u oltáře kolem Toníka se točí - celý tucet mladých panáčků mu přisluhuje. Je krásné poslouchat zpěv dobře secvičeného sboru pánů majstrů - panečku, zpívají jako kanárci. Ale co je to platné, když on, Outrata, rád by se do toho vložil a dal průchod citům, které plní jeho duši. Co mu však zbývá, než dnešek již obětovat a těšit se na zítřek, kdy nastane také jeho slavná doba! I mladí panáčkové se rozjedou a pak bude Toníkovi - či má říkat velebnému pánu Antonínovi? - ach ne. „Toníkovi“ je upřímnější - tedy od zítřka svému Toníkovi bude ministrovat

on, starý Outrata. To bude událost pro celé Stráně!

Tu od oltáře zaznělo - „Per omnia saeculorum.” Krásný zvučný tenor pátera Antonína byl jako jiskra, která zapadla do Outratova nitra. A tam vypadalo jako ve skladišti střelného prachu - jen, jen vybuchnout!

Ano, na věky věků jeho Toníček je knězem a dá Bůh, že z něho bude svatý kněz. Jako na potvrzenou odpověď sbor: „Amen”, a Outrata ví, že to znamená „Staň se!”, vždyť měl tak dobrého učitele.

A hned zase Toníčkův hlas: „Dominus vobiscum!” Ano, chlapče, dobře to zpíváš, v tobě a ve tvém kněžství je s námi Pán - kéž požehnání Jeho milosti je vždycky i s duchem tvým! Et cum spiritu tuo!

A teď přichází radostné: „Sursum corda!” Opravdu v Outratových prsou srdce chtělo by se rozletět jako skalní orel k výšinám, k Pánu!

„Habemus ad Dominum!” Ano, s hůry přišlo všechno štěstí tohoto velikého dne - Outratovi probíhá myslí celý jeho život - Spasiteli, jak jsi dobrý! Čím Ti vše splatit?!

„Gratias agamus Domino Deo nostro!”: Díky vzdávejme Pánu Bohu našemu, zaznělo znovu krásným hlasem.

Srdce, slyšíš??! Rozumíš??! Ne, nemůžeš mlčet!! Tady musíš promluvit!! Což neplatí ta výzva tobě??!

A starý Outrata zapomíná, že je tu lidí jako máku, hlava na hlavě, zapomíná, že dnes je slavná zpívaná mše svatá se zpěváckým sborem, a jenom jedno ví, že teď musí odpovědět o n a jedině o n, musí veřejně Pánu Bohu poděkovat, musí uvolnit radost svého nitra, jinak ho zalkne!!

A již z plných plic, jako výstřel z děla vyráží bouřlivě jásavý výkřik: „Toníčku zlatý dignum et iustum est!

Překvapení zpěváci zůstali již svou odpověď dlužni.

Jenom věnec lesů několikrát ještě opakoval slábnoucí ozvěnou: „. . . et iustum est! . . . iustum est!” Ano, slušno a spravedливо jest!

*

A když už páter Antonín prefaci více odříkal než vyzpíval, do očí vhrnuly se mu slzy - a noty jako kdyby se v nich rozplynuly.

Když po mši svaté novokněz dával primiční požehnání, chytil pan lesní obě jeho ruce, vroucně je políbil a nemohl si odepřít, aby hrdě neřekl: „Vidíš, Toníčku, i při tvých prvotínách jsem si přece trochu zaministroval.”

Dvě horké slzy svezly se po primiciantově tváři a smísily se s tichým úsměvem v jedinou odpověď nejvroucnějších díků.

A Toníkova maminka? Najednou byla po ní shánka. Kam se jen poděla?

Konečně ji našli. Kde byla? Klečela v kostelíku před obrázkem Panny Marie. Co jí říkala? Kdož to ví?!

Ale jistě bylo to něco velmi krásného, vždyť se tu setkala šťastná srdce dvou kněžských matek . . . A tehdy táhnou duší myšlenky z Mariina chválozpěvu: „Velebí duše má Pána . . ., neboť učinil mi veliké věci . Ten, který je mocný . . .!“

Vít de Fontgalland, apoštol kněžských povolání.

V sobotu 24. ledna 1925 zemřel v Paříži ve svém dětském pokoji — rue Vital č. 37 — ve dvanáctém roce věku malý světec, hoch, Vítek Fontgalland. — Jeho životopis je znám všem českým katolíkům. — Nás dnes zajímá jen vzácný rys jeho nebeského apoštolátu.

Při prvním svatém přijímání vyslovil svému nebeskému příteli, Kristu, přání, — že bude jednou knězem. Ale Kristus dal mu hned určitou odpověď: „Můj Vítečku,

vezmu tě k sobě, zemřeš mlád . . . chceš se státi knězem, já z tebe udělám anděla." To samé tajemství o své blízké smrti uslyšel z jeskyně lurdské od své nebeské matky, ano i určený den sobotní.

A když byl pochován v pondělí 26. ledna v trojí rakvi, vyzdobené bílým atlasem a bílými květy, s růženečkem na svých dosud ohebných rukou . . . v řadě předsevzatých zůstalo prázdné místo.

A Vítek jakoby se z nebe ustavičně ptal:

„A kdo vstoupí na moje místo?

Kdo bude za mne knězem?"

A sám o své zástupce zazračnou pomocí se stará. P. Henry Perroy S. J. ve své knize: „La mission d'un enfant Guy de Fontgalland" vypráví mnoho. 47 slibů z úst chlapeckých je dáno co odpověď na zmíněnou otázku a to výslovně hochy, kteří chtějí být kněžími místo něho. — Malému sirotku Žakovi — opatřil školu i prostředky a se svým nebeským přítelem je stále v něžném nebeském styku ve snu. — Synek komunisty a nevěrecké matky seznámiv se s knížečkou „Duše dítěte", obrací se dokonale k Bohu a chce se státi knězem „na jeho místě". Seminarista píše: Vítek mrtvý žije více než kdy žil a myslím, že o něm platí slovo velikonoční: jsa mrtev kraluje živ. — Novosvěcenec: „Cítím, jak ve mně zmohutněla síla povolání od doby,

kdy jsem se duchovně setkal s Vítkem.” Jiný píše: „Byl jsem lehkomyšlný a divoch, který znal jen druhé zlobit, Guy mne proměnil dokonale, chci být knězem, jako on a tak dokonalým, jako on byl.” — V nemocnici náhodou ošetřovatelka vypráví mladému nemocnému o své pouti do komnatky Vítkovy — týž, 27letý, na Boha nijak nemyslíci — uslyšev historii jeho života — rozhoduje se stát knězem . . . !

.....

Osada bez kněze a modlitba matek.

„Lu” čítá 4000 duší. Z toho v městečku samém 2500 duší a celý ostatní 1500 bydlí na samotách a dvorcích na dvě hodiny od městečka vzdálených. Od r. 1870 byla osada bez kněze — plných 8—11 let. To může pochopit jen žhavá, zbožná, katolická, italská duše, co to znamená v takové osadě — nemíti kněze.

Marné byly cesty do biskupského města, marné žádosti a úpěnlivé prosby. „Nemáme dost kněží, nemůžeme vám nikoho dát.” A tu v takové duchovní nouzi pomohly si matky katolické samy. A slyšte jak?

Začaly se měsíčně každé neděle shromažďovati v opuštěném kostele — bez kněze, bez tabernaklu, beze světla věčné lampy — k spo-

lečné modlitbě za dobré a svaté, světské i řádové kněze. V modlitbě své vytrvaly. Když získaly aspoň občasného výpomocného kněze — s ním spolu modlily se vytrvale dále. K tomuto společnému apoštolátu modlitby zavázaly se slibem všechny matky v Lu. — První neděli v měsíci jdou všechny společně k svatému přijímání, odpoledne se shromažďují k dlouhé společné adoraci a modlitbě. — A v těchto tajemných chvílích usebranosti duše i srdce nebeská síla Ducha svatého začíná pracovati vláhou milosti jako déšť v hroudě polní. Z modlitby matky roste pone náhlu vroucí přání: „Bože, což kdyby můj syn, kterého mi dáš, chtěl tobě sloužit? Bože, aspoň jeden kéž by se dočkal, že mu vleješ milost svou. Bože, Bože, Bože, dej tak! Amen!” — A v duchu již vidí svého velikého syna tam u oltáře v rouchu kněžském, jak proměňuje, pozdvihuje, podává . . . žehná . . . jí . . . matce!

Tak se připravovala po léta živná půda pro semeno milosti Boží. A výsledek této nadpřirozené práce? Žeň podivuhodná a nepochopitelná!

Slova modliteb zasévaná ústy i srdcem matek od r. 1870 během 10 let od r. 1880 začala dozrávati v nejkrásnějších klasech kněžského povolání. Nejen, že si opatřily vlastní kněze pro bohatou duchovní správu domácí osady — ale během let až do dneška tato duchovně úrodná farnost dala přes 500 povolání duchovních jak

kněží světských, tak i řeholních, laických bratří i řeholních sester. A tato zázračná úroda vzrůstá i v posledních časech rok od roku.

A v důsledku toho, jak nádherně rozkvétá v této osadě náboženský život? Každý den přistupuje denně ke Stolu Páně průměrně 160 osob. Za rok přibližně 70.000 svatých přijímání. Žár svorné horlivosti sálá zde z bytostí pravých katolických matek, které se téměř předstihují v počtu dětí obětovaných Bohu a vzájemně se cvičí a zdokonalují v umění, jak nejkrásnějším, nejsvěžejším a nejbezpečnějším způsobem výchovy svých dětí by pojistily poklad povolání a vyvolení Božího. — Proti této práci v lůně rodiny Satan nezmůže ničeho a musí skládat zbraň.

.....

Mohu si přát, abych viděla jednou svého syna u oltáře jako kněze?

Tak nesměle prozradila své skryté tužby žena, matka. Cítila se nehodnou při pomyslení: být matkou kněze, prostředníka mezi Bohem a lidmi. Vyšší důstojnosti skutečně žena nemůže dosáhnouti. Chápu, že se ani neodvažuje prosit o něco tak závratného, ale toho nechápu, že by matka mohla svému synu v takovém předsevzetí bránit, vždyť povoláním ke kněžství je vyzname-

nána celá rodina. Protiviti se tomuto volání je tolik, jako protivit se vůli Boží.

Nebráňte svým dětem, když je Bůh volá, ale ani je nenutěte! Povolání k stavu kněžskému neb řeholnímu se nedá vnutit, nanejvýš jen vymodlit. Volba stavu je výlučným právem dětí. Bezpečnou známkou jejich povolání jsou jejich sklony a schopnosti. Šťastní jinoši, vyvolené duše, které Bůh volá k svému přátelství! Jsou předurčeni k věčné slávě, mají to upsáno v evangeliu: „Každý, kdo opustí dům neb bratry, neb sestry, neb matku, neb pole pro jméno mé, stokrát více vezme a život věčný v odměnu dostane.” (Mt. 19-29.) Na této převeliké odměně má účast i celá rodina vyvoleného dítěte, která obyčejně zachová pravou, živou víru katolickou.

○ povolání kněžském.

Nedivím se, že zbožné matky obětují už před narozením své dítě Bohu a chovají nejvroucnější přání: Mít syna - knězem. A je to přání splnitelné. Kněží budou vždy, Pán Bůh nezapomene na náš národ. Váš syn, milé matky, stane se knězem, budete-li mít především vy samy srdce kněžské. Jestli i otec sdílí vaše smýšlení a rodina je početnější, jest to ještě pravděpodobnější.

Spolupůsobte k tomu vznešenému cíli! Veďte dítě, aby si oblíbilo službu Boží, ať hoch knězi u oltáře přisluhuje, ať se rád modlí. Svě vřelé přání však mu neprojevejte! Rozhodnutí musí vyjít z jeho nitra. Když po maturitě sdělil syn rodičům, že vstoupí do semináře, tázal se ho otec: „Rád se modlíš a studuješ?“ A vystihl tím vlastnosti, potřebné pro stav duchovní. Má-li hoch tyto sklony už v mládí, je dobře dáti jej do ústavu, jenž ke kněžství připravuje. Když přijde z ústavu domů na prázdniny, bděte nad jeho povoláním, neposílejte ho do zábav, ať se stýká s osobami duchovními a využije dobře času. Rozhodne-li se sám pro kněžské povolání, pamatujte, že i těch pět let nejbližší přípravy na kněžství v semináři je dobou zkoušky. Chraňte se jakéhokoli nátlaku z lidských ohledů, kdyby se viklal ve svém povolání. Zato tím více se modlete. Tak mluvte tehdy, jako tato statečná matka: „Víš, jak ráda bych byla, ale než bys měl být špatným knězem, nic se na nás neohlížej a odejdi ze semináře!“

Konečně přes všechny překážky nadešel den primice. Obec slavně vítá svého rodáka, který je nyní sluhou Nejvyššího. Na domku novoknězově v bohaté zeleni padá do očí nápis: „Dnes stalo se spasení domu tomuto.“ (Lk. 19-9.) V něm loučí se se svými rodiči syn, kněz, přijímá od nich poslední požehnání; bílé družičky vedou ho ve věnci, jako oběť Bohu a lidstvu, nový oltář

Hospodinův září. A nyní vidíte rodiče u nohou svého syna, jenž jim žehná, podává jim tělo Páně, které sám přinesl Bohu v oběť za živé a mrtvé. Matka, jež takto dosáhla splnění svých snů, ustoupí pak zcela do pozadí. Bude-li u syna, kněze, spokojí se údělem Marty a vždy ovšem podporuje modlitbami svého syna - kněze, druhého Krista, jenž nese svůj kříž, ozářený paprsky velikonočního jitra.

.....

Katolíci!

Mnoho dobrého jste již vykonali,
přinášíte mnoho obětí pro šíření
Kristova království.

Podporujete nemocnice,
bojujete proti tuberkulose a jiným
nemocem,
pečujete o nemocné a trpící, těšíte
nešťastné,
staráte se o sirotky a děti v besíd-
kách,
zřizujete prázdninové kolonie mlá-
deže,
pečujete o školy,
stavíte kostely...

Výborně!

*Jen pokračujte. Ale dovolte nám otázku:
Nebudeme-li mít dosti kněží,*

kterí vedou lid do chrámů a k Bohu,
kterí pečují o křesťanskou výchovu
v rodinách a dětských besídkách,
kterí posilují naše učitele ve víře
a horlivosti,
kterí vnášejí do prázdninových tá-
borů mládeže křesťanského ducha,
kterí dovedou mírnit bídu hmotnou
i mravní,
kterí nahrazují dětem bez rodičů
lásku otce i matky,
kterí přinášejí nemocným útěchu
a posilu i pokoj duše, učíce je kře-
stánské trpělivosti,

*nemyslíte, že všechna ta krásná díla lásky k
bližnímu, všechna sdružení, pro něž se obětujete,
v nichž spolupracujete, se brzy zhroutí, právě
proto, že nemáte dosti kněží?*

Titulní obrázek této brožurky tvoří snímek studentů Papežského ústavu S. J. na Velehradě. — Článek

„TONÍK”

napsal ThDr. Čeněk Maria Tomáško. — Od téhož autora vřele doporučujeme zvláště:

ŽENA — KŘEŠTANKA — APOŠTOLKA.

Spis, jehož úkolem je vychovati matky a apoštolky pravdy Boží, psaný velmi poutavě. Cena 7 Kčs.

ČISTÝM MLÁDÍM K MANŽELSTVÍ ANEB KNĚŽSTVÍ.

Výborný příspěvek k akci na umravnění mládeže a celého národa. Cena 12 Kčs.

ŽENA A KNĚZ.

Jemným způsobem autor učí, varuje a vychovává ženy, které se častěji pohybují v kněžské blízkosti. Cena 10 Kčs.

Tyto brožury dodá Svaz katol. žen a dívek Brno, Tábor 22 a. Nebo též Edice Petrinum, České Budějovice.
